

demonologiju. Anđeli postaju temom znanstvenih kongresa, a demoni književnih djela i filмова. Autor doduše podsjeća na misao sv. Ivana od Križa, koji je rekao, da veća bijeda među ljudima izaziva još veće Božje milosrđe (str. 110), te da sadašnji razvoj angelologije kreće upravo tim smjerom, ali nije nažalost dublje razradio upravo tu problematiku vezanu uz današnjeg frustriranog, osamljenog, nesigurnog i otuđenog čovjeka. Unatoč svim bučnim ponudama našega konzumentnog, potrošačkog društva čovjek sve više osjeća da je osamljen. Kao malo dijete čovjek je imao na tisuće prijatelja. Što postajemo stariji, to smo sve štedljiviji u poklanjanju naziva — prijatelj. Doživjeli smo i previše razočaranja u životu i zato smo u poklanjanju povjerenja postali škrti. Zato nas činjenica da smo ponovno sreli osobu koju smo u danima naše mladosti nazivali prijateljem tako veseli. Možda upravo u tome leži razumijevanje odraslog čovjeka za probleme angelologije.

U prilog potrebe jedne ovakve knjige na našem tlu govori i činjenica da je kod mnogih naših vjernika kao minimum religioznosti ostala još samo vjera u anđela čuvara njihovog djetinjstva i molitve »Oče naš« i »Anđele čuvaru mili«. Bolje je i to nego ništa! Korijen je tu, nešto postoji na što se može nadovezati vjerska pouka i što olakšava prve kontakte.

Valja međutim naglasiti jednu teološku istinu koja će neke iznenaditi. Vjera da svaki čovjek ima anđela čuvara nije dogma. Strogo uzevši nismo dužni vjerovati da svakog od nas prati anđeo čuvar. Dapače, često smo puta skloniji vjerovati u svom životu imaju kao pratioca ne anđela čuvara, već zlog demona. Ono što znamo iz sv. Pisma jest jedino to, da Bog nije stvorio samo jedan materijalni svijet i čovjeka — biće sastavljeno od tijela i duše, već da je stvorio i anđele, bića koji su čisti duhovi i koja imaju visionem beatificam nakon što su bili izloženi tajnoj kušnji. Osim toga znamo iz sv. Pisma, da svako dijete ima svoga anđela čuvara. Uvjerenje da svaki odrastao čovjek ima kroz čitav život jednog takvog ne-

vidljivog pratioca nije nikakva dogma već vjera pobožnoga puka. Međutim, ako uzmemo da se u crkvi Božjoj ne vjeruje samo ono što se dekretira odozgo ili što suhoparna znanost predlaže, već i ono što Duh Sveti snagom krštenja i potvrde poučavajući i vodeći u vjernicima ostvaruje, onda nam postaje jasno da je vjera u anđele čuvaru zapravo plod životnog kršćanstva, koja nije od crkvenog učiteljstva definirana. Naravno, da se valja čuvati od djetinjih predodžbi anđela.

Možda će nekoga svjedočanstva i izjave papā iznesena u knjizi začuditi. Ona su naime u suprotnosti sa suvremenim mentalitetom. Kao što se je govorilo o »smrti Božjoj« u ne tako davnoj prošlosti, danas se običaje govoriti i o »smrti anđela«. Papa Pavao VI. u vezi s time govori da se nije ugasilo sunce koje sja, nego da su se zamračile ljudske oči.

Danas smo svjedoci osporavanja crkvene nauke o anđelima. Možda je to prilika da se istina o anđelima produbi, njezini temelji bolje osvijetle i da se od nje odstrane sve suvišne naslage. »Zbog zdravih reakcija koje izazivaju, osporavatelji nauke o anđelima mogu, i ne znajući, postati njezini promicatelji« (str. 110) — napominje pisac. Bude li knjiga na našem tlu odigrala barem jedan dio te uloge, ona će postići uspjeh i opravdati svoje postojanje.

Juraj Kolarić

PRIMLJENE KNJIGE

1. AA, El Concilio de Braga y la function de la legislacion particular en la Iglesia. Salamanca 1975. Consejo Superior de investigaciones scientificas. Strana 475. — To je zbornik radova XIV. međunarodnog Tjedna za kanonsko pravo u Bragi. Posvećen je 1400. godišnjici II. braganskog sabora. Razni autori obrađuju 1. i 2. braganski sabor i osobito temu partikularnog crkvenog prava. Drugi vatikanski sabor je ionako naglasio legitimnost raznolikosti koja postoji između pojedinih mjesnih, nacionalnih Crkava. Sabor u Bragi imao je izvan-

redno značenje za povijest čitave Crkve osobito za njezino kanonsko pravo.

2. Pnina NAVE, Du, unser Vater. Jüdische Gebete für Christen, Herder, Freiburg i. B. 1975, strana 114 (džepno izdanje). Ovi molitveni tekstovi koje je iz duhovne židovske baštine izabrala i prevela Pnina Nave označeni su dubokom vjerom i pobožnošću. Raspodjela knjige je učinjena prema prošnjama u molitvi Očenaša. Te su židovske molitve na taj način prekrasan komentar molitve Gospodnje. Ove molitve mogu bez sumnje istinski nadahnuti svakog kršćanskog molioaca.

3. Gerhard BRANDL, Das Gruppengespräch als Lernweg. Eine tiefenpsychologische und religionspädagogische Grundlegung. Herder, Freiburg i. B. i Wien (Beč) 1975. Strana 210. — Gerhard Brandl dobro je upućen u teološka, psihološka i pedagoška pitanja. U ovoj knjizi pokušava prikazati nove metode odgajanja na temelju dubinskopsiholoških spoznaja. Među tim metodama veoma je važna metoda razgovora koju upravo pisac u ovoj knjizi želi obraditi. Izvrsno za odgojitelje i katehete.

4. Claus SCHEDL, Baupläne des Wortes. Einführung in die biblische Logotechnik. Herder Wien (Wollzelle 33) 1974. Strana 246.

Pisac ove knjige jest veoma poznati egzeget i biblijski teolog Claus Schedl. On je profesor biblijske teologije na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Grazu.

U ovoj knjizi pisac razvija novu metodu tumačenja biblijskih tekstova koju on naziva »biblische Logotechnik«, biblijska logotehnika. Prikazavši samu narav i funkciju metode u nastavku obrađuje metodu na temelju izabranih biblijskih tekstova koji mu služe kao paradigma. Osobito korisno za teologe i to one koji se osobito bave tumačenjem Svetog pisma.

5. Claus SCHEDL, Johannes Kepler 1571—1971. Gedenkschrift der Universität Graz. Graz 1975. Die logotechnische Struktur des Ps 8 und Keplers Weltharmonik, str. 105—123.

6. Johannes VRBECKY, 45 Arbeitsblätter zum Neuen Testament, Herder, Wien 1975. Priručnik za vjeronauk i to za bolje poznavanje Novoga zavjeta. Radeno veoma suvremenim metodama nastave. Osobito dobro za katehete, za vjeronaučne kružoke i biblijske kružoke.

7. Juraj KOLARIĆ, Kršćani na drugi način. Izdanje Veritasa Zagreb 1976, strana 188. U toj knjizi pisac J. Kolarić proširuje svoje članke koje je objavljivao u Veritasu pod rubrikom »Ekumensko upoznavanje«. Obradene su kršćanske zajednice evangelika, kalvina, baptista, metodista, adventista, Jehovinih svjedoka, pentekostalaca, mormona i starokatolika. Predgovor je napisao Ljudevit Marčić. Narudžbe prima Uprava Veritasa, Miškinina 31, Zagreb.

8. Huub OOSTERHUIS, Weiter sehen als wir sind. Meditationstexte, Gebete, Lieder. Herder, Wien—Freiburg—Basel 1973. Strana 212.

9. Janko PENIĆ, Sabrana djela I. Prilog kulturnoj povijesti zagrebačke nadbiskupije i hrvatskog naroda. Zagreb 1976. Izdanje autora Janka Penića, Kaptol 19, Zagreb.

10. SPECTRUM. Pokušaji i prinosi studenata teologije. Godina 1976. (godište IX—X), broj 1. Strana 78.

11. POZVANI NA GOZBU. Katekizam za prvu ispovijed i pričest. Izdanje Kršćanske sadašnjosti, Zagreb 1976. Ovaj katekizam želi pomoći da prva ispovijed i prva pričest djece bude do godaj koji će djetetu omogućiti što stvarnije sudjelovanje u životu kršćanske zajednice. Uvodnu odnosno popratnu riječ katekizmu dao je zagrebački nadbiskup Mons. Franjo Kuharić. Knjiga je predviđena ne samo za prvopričesnike nego i za roditelje i katehete.

12. GLASNIK SRPSKE PRAVO-SLAVNE CRKVE, 110, broj 4. godine 1976. strana 145—192. Naslovi: Čovjekov stav prema vjeri; Sa osvećenja crkve u Stojicama (Bosna); Putniče, shvati; Blagosiljanje nove kuće pri useljenju u nju; Manastir Lepenac nekad i sad itd.

13. GLASNIK. Službeni list Srpske pravoslavne Crkve, juli 1976 (godina LVII, broj 7). Naslovi: O filozofiji pravoslavlja; Celivajuće ikone iz crkve sv. Petra i sv. Pavla u Donjem Tovarniku; O svetim moštima i relikvijama uopšte; Iz crkvenog života itd.

14. W. STROLZ, *Gottes verborgene Gegenwart. Denkanstöße aus der Bibel*. Herder Verlag Freiburg i. Br. 1976. 160 stranica.— Ova knjiga potiče čitaoca da ponovno otkrije Boga u ovom svijetu. Mnogo se govori kao da je Bog odsutan, kao da se on udaljio od ljudi našeg vremena. No Bog je vjeran svojoj riječi i svome obećanju: on je ovdje, među nama, sakriven, ali se otkriva svakome koji ga traži. Knjiga sadrži nekoliko razmišljanja na temelju biblije. Pisac psiže za vječnom poru-

kom Božjom i prenosi je suvremenu čovjeku koji se danas više nego ikad osjeća osamljenim, jadnim i izmučenim.

15. RICHTER-PROBST-PLOCK, *Zeichen der Hoffnung in Tod und Trauer. Sterbegebete und Tottgedenken*. Volksausgabe. Benziger-Herder Verlag 1967. DM 4,20.

Ova je knjižica namijenjena i dušobrižnicima i kršćanskome puku. Knjižica sadrži molitve za pokojne, kratku službu Riječi za pokojne, žalosnu i slavnu krunicu (novooblikovanu), litanije za pokojne.

16. I. BAGARIĆ, *Kumran ili Betlehem. Rukopisi Mrtvog mora — pokop mrtvih teorija*. Izdanje »Naša ognjišta« — Duvno i Kršćanska sadašnjost — Zagreb 1975. 376 stranica.